

ЗНАЧУЩІ ІСТОРИЧНІ ПОДІЇ ТА ПОСТАТІ В ЛЮДСЬКІЙ ПАМ'ЯТІ

УДК 94(477)

Омельченко О.В., Соляр І.Я.

22 СІЧНЯ 1918 І 1919 РОКІВ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПАМ'ЯТІ ГАЛИЧАН У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД ХХ СТ.

У статті проаналізовано особливості святкування роковин проголошення незалежності УНР ІV універсалом Центральної ради та Акту злуки УНР і ЗУНР в Галичині у 1923–1939 рр., виділено оцінки цих історичних актів політичними партіями, громадськими організаціями на сторінках найвпливовішого західноукраїнського часопису «Діло».

Ключові слова: національна пам'ять, 22 січня, Галичина, «Діло», суспільно-політичне життя.

У міжвоєнний період ХХ ст. українська громадськість Західної України щороку вшановувала роковини 1-го листопада, трагічного бою під Крутами, героїчної смерті кількесот вояків під Базаром, трагічної смерті Симона Петлюри, Полтавської битви. «Всі ці дати, – підкреслювало «Діло», – знаходять у нас щораз більше розуміння; і сумні вони чи веселі – проте всі вони виконують те найбільше діло, яким є зв'язок минулого з сучасним». Проте жодна з них не могла рівнятися з датою 22 січня, «бо що може бути більшого над реалізацію національного ідеалу, того ідеалу, що його признають і в своїх працях леліють всі живі, мертві й ненароджені, на Україні і поза нею суцї українці й українки?!» [13].

Незважаючи на конфронтаційний характер взаємин наддніпрянських та галицьких політичних сил, починаючи із 1919 р., ідея державності та соборності проголошена 22 січня 1918 р. і 1919 р. була визначальною в суспільно-політичному житті Галичини в міжвоєнний період ХХ ст. Починаючи з 1922 р., в краї започатковано традицію святкування 22 січня. Його учасниками

були політичні партії, передусім національно-державницького табору (Українська народно-трудова партія (УНТП) (з 1925 р. – Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО), Українська радикальна партія (УРП) (з 1926 р. – Українська соціалістично-радикальна партія (УСРП), національно-культурні та економічні товариства («Просвіта», Українське педагогічне товариство «Рідна школа», «Учительська громада», «Сільський господар», «Луг», «Молода громада», «Каменярі» та ін.), греко-католицьке духовенство. Особливо урочисту атмосферу створювала присутність на них учасників української революції – політиків і військовиків.

Поза цитуванням історичних актів – IV універсалу Центральної ради та Акту злуки, заслуховуванням рефератів, з якими виступали науковці, політики, журналісти, провідною темою святкувань 22 січня були два питання: «Чому українці програли визвольні змагання?» і «Хто винен?». Вагомий вплив на формування відповіді на ці питання мало становище українців Галичини в міжвоєнній Польщі ХХ ст., події в Українській соціалістичній радянській республіці (УСРР) (з 1936 р. – Українській радянській соціалістичній республіці (УРСР), взаємини наддніпрянців і галичан в українських еміграційних осередках.

Метою даної статті є аналіз формування історичної традиції-пам'яті про 22 січня 1918 і 1919 рр. в середовищі галицького українства провідним українським часописом «Діло» у 1923–1939 рр. Дана проблема є малодослідженою. У сучасній історичній науці, завдяки працям І. Гошуляка [3], В. Кривошеї [4], О. Карпенка [12], І. Кураса [14], О. Любовець [16], М. Панчука та А. Панчука [20], М. Сеньківа [28], В. Солдатенка [29] та ін. передусім охарактеризовано етапи української революції, визначено її особливості, з'ясовано історичне значення проголошення незалежності УНР IV універсалом Центральної ради та Акту злуки УНР і ЗУНР. Джерельною базою даної статті є документи Центрального державного історичного архіву України у м. Львові (ЦДАУЛ), спогади відомих українських політиків та громадських діячів, матеріали «Діла».

Відновлене 3 квітня 1923 р. «Діло» підтримувало традицію святкування 22 січня. У 1924 р., в п'яту річницю проголошення Акту злуки, – у редакційній статті «Великі роковини» відтворено

атмосферу січня 1919 р., а також – надруковано історичні документи про об'єднання українських земель. У статті критично проаналізовано п'ятирічний період після 22 січня 1919 р.: «В реально-позитивному, в політично-державному розумінню мало що лишилося з того акту. Україну почвертовано, вбиваючи острі граничні палі в живий організм нації. Не досягнуто ні самостійности, ні соборности [...]. Такі акти, як умови з Денікіним, варшавська декларація, а опісля варшавський договір з квітня 1920 р., свідоме розторження всіх об'єднуючих починів на еміграції, розклад громадських сил і т.п. і явились запереченням Акту злуки» [2].

Водночас вказано на факти, які були підтвердженням єдності українського народу, його змагань до самостійности та соборности: «Кожний прояв має свідчити про те, що український народ постійно змагає до угрунтування свого національно-політичного «я». Беззупинна боротьба українського селянства з ворожими окупаціями, жертвування всім для справи державности, відчуття нашої спільної неволі, взаємна допомога – все те говорить про єдину українську націю в найширшому розумінню того слова. Коли заперечення акту 22 січня 1919 проводилося зdezорієнтованнями, здрибничковими політиками, та його підтвердження засвідчували українські маси. Похід галицької армії, похід українських селянських мас на звільнення Києва, боротьба Січових стрільців, стихійна допомога Галичини в часі страшного голоду на Вел.[икий] Україні, гомінкі протести Києва, Харкова, Полтави і інших великоукраїнських осередків з приводу рішення Ради Амбасадорів є найкращими показниками, що Акт злуки вийшов з глибин всього українського народу» [2].

У 1925 р. начальний редактор «Діла», голова УНДО Д. Левицький у передовиці «Акт злуки 22 січня 1919» розкритикував концепцію самостійної Галицької республіки (Галицько-Волинської держави) чи ЗУНР, яку в 1921–1923 рр. обстоював Є. Петрушевич. «Акт з'єднання всіх наших земель в одну соборну державу повинно приводити нас на пам'ять ті помилки у закордонній політиці, які ми повторяли за весь час нашої історії, коли хилились то в один, то в другий бік. Якщо з'єднання Наддніпрянщини з Наддністріанщиною було би потривало довше, тоді воно мало би ще й те значіння, що було би усунуло ідеологічні

ріжниці між земляками, переділеними надто довго кордонами. Ці дві частини народу жили сотки літ під впливом двох, а навіть трьох культур: московської, польської та німецької. Не дивно, що витворились у нашій народі два культурних типи, різні вдачами, світоглядами, нахилами. Завдяки державному з'єдиненню ці різниці затерлись би. Досить вказати на Наддніпрянців, що довший час жили в Галичині, або Галичан, що перейнялись психікою Наддніпрянців» [15].

Д. Левицький акцентував на значенні Акту злуки в контексті подій, які відбулися в 1919–1921 рр.: «Його розуміли люде доброї волі вже в момент проголошення державної влади, добачаючи з острахом небезпеку в тому, що деякі провідники українського народу ставали грою долі його керманичами, ставились до цього акту не дуже щиро. У Кам'янці-Подільськiм, у славнiм «чотирикутнику смертi», де вперше з'єдинились *de facto* двi українські армії, та обi вітки українського народу – розiгрався останній перiод трагедії» [15]. Трагізм полягав, на думку голови УНДО, у тому, що «сили тоді, коли майже обi території української землі були окуповані, коли оба наші уряди та їх армії топтались безсильно на одному місці, коли геройські війська мусіли сидіти бездільно... без одежі та поживи [...], – саме тоді, ні наддніпрянські, ні галицькі провідники не найшли в собі досить моральної сили, щоб зрозуміти весь жах та вагу моменту, і не вмiли знятись понад загумінковий партикуляризм, провінціальну дрібничковiсть, партійне засліплення і особисту ворожнечу та з'єдинитись до спiльної оборони загроженої батьківщини! Почались супереки та свари, дяльність вражених амбіцій, навсупереки собі, обвинувачення, орієнтації то надто на право, то надто вліво» [15].

Як колишній дипломат УНР, Д. Левицький спробував проаналізувати невдачі в зовнішній політиці УНР, зокрема прорахунки української делегації на Паризькій мирній конференції: «Вже під час мирової делегації у Версалю наша мирова делегація у Парижі розбилася на дві частини і замість стати на праві до само означення українського народу і домагатися для нього одної держави, наші делегати почали домагатися двох держав: одні – наддніпрянської; другі – галицької, при чому наддніпрянці виявили охоту ввійти в союз з поляками, а галичане з москалями. Чужинці

не могли ніяк второпати, як може один нарід домагатися двох держав і як одна його половина може вважати когось своїм приятелем, коли одночасно друга вважає цього своїм смертельним ворогом. Ясно, що в такому стані дипломатичної праці не можна було мати ніяких успіхів» [15]. Тоді вихід із ситуації голова УНДО вбачав у солідарній антибільшовицькій позиції керівництва УНР: «І нема сумніву, що коли би наші дипломати були поставили тоді нашу справу під знаком соборности і боротьби проти більшовиків, тоді Союзні Держави прийшли би нам з допомогою, моральною і матеріальною» [15].

Того ж дня 22 січня 1925 р. «Діло» опублікувало спогади Й. Пеленського «Свято з'єдинення», які нагадали атмосферу проголошення Акту злуки 22 січня 1919 р. Він нагадав, що проголошенню Акту передували похорони 19 січня 1919 р. чотирнадцяти галицьких стрільців, які полягли в бою під Мотовилівкою в листопаді 1918 р. «14 металевих труп, перев'язаних червоною китайкою. Перевезено на 14 гарматах з головного двірця до Царського саду високо над Дніпром і там їх зложено кількома переділами в глибокій могилі. Був державний проект поставити там величавий пам'ятник [...]» [21].

У 1927 р. «Діло» надрукувало спогади Я. Олесницького «Перед семи роками. День 22 січня 1919 р. в Києві» [19]. У 1928 р. святкування 10-річчя проголошення незалежності УНР IV універсалом Центральної Ради відбувалося в найактивніший період виборчої кампанії до польського парламенту 1928 р. політичних партій Західної України. Тому святкові заходи політичних партій та громадських організацій краю мали передвиборчий характер. «Діло» у передовиці «22 січня» підкреслило живучість ідеї державності та соборності: «Ці великі, переломові хвилі поза нами – минули! Десять літ ділить нас від одної, а дев'ять – від другої. Та вони тільки в часі минули, щоби стати світляними датами на скрижальях історії української. Але в нас живуть вони перманентні. Вони нас пройняли наскрізь, бренять без упину в нашому організмі як складова частина нашої крові і наших м'язів, діють і запліднюють усім найкращим наш мозок і різьблять наші душі. Йдемо вперед наповнені часом тих історичних актів з яких категоричними імперативами, що вселилися в нас органічно. Йдемо без упину» [5].

З нагоди 10-ї річниці Акту злуки 26 січня 1929 р. відбулося святкове засідання виконавчої УНДО, присутніх у Львові членів ЦК партії, сенаторів, послів Об'єднання та представників преси. Це засідання відкрив промовою голова партії Д. Левицький, який передусім віддав пошану борцям за акти 22 січня 1918 і 1919 рр. Реферат про історичне значення Акту злуки виголосив І. Гижа [25].

Через рік – 22 січня 1930 р. святкове засідання у Львові відкрив В. Мудрий, а реферат про «вагу Акту 22 січня 1919 р.» виголосив О. Луцький. Аналізуючи обставини й події 11-ї річниці державності, «Діло» в 1930 р. закликало «вибирати з них для себе до наслідування усе те, що прискішувало реалізацію цього акту, а відкидати все, що стало на перешкоді не тільки при його реалізації, але й при петрифікації» [1]. Редакція «Діла», на чолі з В. Мудрим в 1935–1939 рр., – головою УНДО, оцінила Акт 22 січня 1919 р. як «найпозитивніше досягнення наших національно-визвольних змагань та державно-творчих зусиль, а крім того як переломовий здобуток нашої історії у ХХ столітті» [1].

У річницю 14-ліття злуки УНР і ЗУНР, проголошеної 22 січня 1918 р. у Києві на Софіївській площі, відправив у церкві св. Юра єпископ М. Будка архієрейську службу в супроводі численного духовництва. Проповідь «про вагу хвилі» виголосив о. Л. Куницький.

22 січня 1933 р. у товаристві «Молода громада» відбулися святкові сходи з нагоди роковин 22 січня 1918 і 1919 років. Реферат, присвячений головним чином проголошенню соборності, виголосив лідер УСДП В. Старосольський. За словами дописувача «Діла», «референт цілою низкою фактів доказував психологічну невідповідність українського народу до акту 22 січня 1919 р. Проголошення соборності було лише формальним актом, який не переломив психічного наставлення наддніпрянців, а особливо галичан» [24].

Зупиняючись детальніше на психологічних відмінностях між галичанами та наддніпрянцями, які, на думку В. Старосольського, «не є занадто глибокі і які можна при добрій волі легко побороти, референт дійшов до висновку, що наддніпрянці були більше українцями, ніж галичани. Проте він підкреслив: «Натомість обидві вітки українського народу мають кожна свої великі цінності, що

могли би відвернути від нас дальші події по 1918 і 1919 рр., коли б українці змігли були ті цінності використати. Зокрема, підкреслив, що добрий наддніпрянський козак і освічений вишколений галицький старшина і підстаршина дали б добру українську армію. Державницький спосіб думання наддніпрянця з працездатністю на зазначеному пості галичанина дали б Україні державний апарат» [24].

Цікавими були зауваги В. Старосольського про ставлення до державності наддніпрянців і галичан: «Наддніпрянці мали безпосередню стичність з державою. Всі лиха, яких вони зазнавали, йшли від держави. Тому там витворилася ненависть до держави і тому наддніпрянці не мали по тім належної пошани й до своєї власної держави. Зате та безпосередня стичність з державою навчила їх думати по-державницькому. Галичани ніколи не мали безпосередньої стичности з державою. Між ними й державою був їх політичний противник і тому в українців зродилося спеціальне поняття про своє становище. Всі лиха приписувалися політичному противникові, за яким стояла держава з прихильністю для українців. З того зродилась у галичан пошана до держави, яка потім перенеслась на власну державу. Зате галичани в тих умовинах не навчилися по-державницьки дивитися на свої справи» [24].

Дуже часто святкування 22 січня кожного року давали привід пошуку причин винуватців нереалізації цих актів, механізмів розв'язання українського питання. У 1934 р. «Діло» у передовиці «Роковини 22 січня 1918 р.» спробувало оцінити 15-річний період після проголошення Акту злуки: «Тих 15 літ, що ділять нас від тої історичної дати. Видаються нам нині майже півстоліттям. Події, що прийшли після лиховісної війни і химерної революції, відгородили нас від мрій, з якими брали ми участь у великому зриві, які відгородять нас від недавнього минулого великі розчарування та нежданні удари. Прийшло життя зі своїми неблаганними законами, що глузує з мрій і топче пориви. Той Клів, що ще недавно був символом об'єднання земель, закрила перед нашими очима червона стіна, що надто живо нагадувала одну зі стін передвоєнної тюрми народів» [23].

Громадськість Галичини усвідомлювала, що українство ділять не тільки кордони, але й погляди на те, яким шляхом і засобами

реалізувати спільну мету: «Можна ріжно дивитися на причини, що заважали на долі наших земель, а проте важко не погодитись з тим, що одною з тих причин були суперечні, якнайбільш ворожі погляди між нашими провідниками: з ким станули поруч і проти кого йти. Рідкі моменти спільної думки і співпраці пропадали серед різноголосої метушні» [23]. Цей стан у взаєминах наддніпрянських і західноукраїнських політичних сил, за невеликими винятками, продовжувався протягом всього міжвоєнного періоду ХХ ст. «Шукаємо між собою винуватців лиха і скликаємо вину на зовнішні обставини, а рідко, – підкреслювало «Діло» у 1934 р., – дуже рідко у роздумуваннях над майбутнім шукаємо тієї спільної нитки, що могла би всіх об'єднувати, замість відмежовувати» [23]. Водночас констатовано: «Чим більше зовнішніх чисто фізичних причин і внутрішніх, психологічних, роздїймає нарід, тим важче найти корінь лиха і спільну підставу для його нормального розвитку. Свідомість цих труднощів нависла нині над нами» [23].

І. Кедрин звернув увагу на безпрецедентно швидкий шлях, який здолала Центральна Рада від I до IV універсалу та проголошення Акту злуки. Ставлячи запитання «Чи раптовий упадок української державности був доказом незрілості нації?!», автор статті зауважив: «Не є стидом признаватись до колишньої слабости. Але іспит зрілості, що його здавав український нарід у роках 1917–1921, не скінчився і по нинішній день. Кожний день є пробним каменем української зрілості і це наш іспит ще далеко не скінчений» [13].

22 січня 1938 р. у Львівському «Лузі» відбулося святкування 20-ї річниці державности. У домівці «Лугу» (вул. Коперника, 5) воно розпочалося звітом голови «Великого Лугу» Р. Дашкевича. Після звіту він звернувся до львівських луговців та луговичок з промовою, в якій «пригадав він молодому поколінню наші вольні змагання з-перед 20 літ, ролю Січевого Стрілецтва в нашому національному зриві та обов'язки... Лугової організації. Опісля луговики стоячи слухали текст IV універсалу Центральної Ради. З рефератом виступив І. Кедрин-Рудницький. Коментуючи його реферат, «Діло» підкреслило: «Образи тогочасних великих подій, пригадувані референтом, западали глибоко в душі молодих слухачів та викликували в них відповідні рефлексії й бажання

дальше працювати над здійсненням національних ідеалів батьків для добра Батьківщини» [27]. З нагоди 20-ї річниці проголошення УНР УНДО провело 22 січня 1938 р. в приміщенні Крайової Народної Канцелярії Святочні Сходини. Їх відкрив короткою промовою голова УНР В. Мудрий, який підкреслив велику вагу традиції та особливе значення 22 січня. Після вступної промови С. Біляк виголосив реферат, в якому схарактеризував хід української революції, виділяючи її етапи [6]. Того ж дня товариство «Молода громада» відсвяткувало роковини проголошення самостійності України. Святкові сходини відкрив голова товариства А. Палій. Опісля виступив А. Мельник, який підкреслив значення обох актів 22 січня. Святкові сходини відбулися в товаристві «Зоря», «Сила», читальнях «Просвіти». 22 січня 1938 р. у кожному повітовому осередку відбулися святкові заходи з нагоди 20-річчя самостійності УНР. Зокрема, в Городку святкували в домівці місцевої читальні «Просвіти»; у Коломиї – в приміщенні «Народного дому» відбулася святкова академія.

У Станиславові програма святкувань була відмінною. Вранці о 7 годині 15 хвилин о. Луцик відправив урочисте богослужіння, під час якого о. Салевич виголосив промову. Ввечері о 20 годині у будинку «Сокола» відбулися «святочні сходини, на яких виголосив промову магістр Микитюк, д-р М. Глушкевич декламував, а стан[ові] «Боян» і «Думка» відспівали відповідні пісні» [26]. «Діло» інформувало про святкування 20-х роковин проголошення самостійності УНР у Варшаві, Празі, Берліні, Белграді, Берні.

У 1939 р. «Діло» передрукувало статтю 1935 р. Єдина зміна, яку дозволила собі редакція, – «це вписати в одному місці замість «події з-перед 16 і 17 років» – «20 і 21 років», замість «1935 рік» – рік 1933!» [8]. Редакція вибачилася перед своїми читачами. Причиною цього була зайнятість редакції аналізом міжнародних подій в Європі, зокрема – подій в Карпатській Україні. З другого боку, «Діло» проілюструвало відсутність істотних змін у становищі українців на Наддніпрянщині: «Замість звуку дзвонів і всієї революційно-романтичної декорації, з якою відбувалися тодішні величні акти волі, минають у пивницях московських експозитур на Україні, стріли, від яких гинуть українські культурні діячі. Самої згадки про тодішні часи й події досить, щоб наразитися на

розстріл. Поворот хвилі воюючого комунізму, поворот хвилі терору проти всього українського, глум над національним ідеалом – це політична дійсність у двадцятиліття тих величних актів. Хто не знав би всесвітньої історії і самої історії України – міг би справді попасти в розпуку: як страшенне змарновано велику історичну нагоду і до якого ступеня дійшла наша програма. Коли на Софійському майдані відбулася святочна церемонія у 1918 і 1919 р., то до Києва доходили вже відгуки гарматних вистрілів і на вулицях міста царила вже атмосфера непевності: тому й серед учасників тодішнього свята було чимало одиниць, які з найбільшою журбою гляділи у будучність. А проте напевне не було нікого, хто припускав би, на дно якого провалля докотиться у такому короткому часі для народу. Єдиною розвагою може бути пригадка, що на кілька літ перед прокламуванням соборності й суверенності не було ні одного українця, який вірив би у таке чудо» [8].

Таким чином, святкування 22 січня 1918 і 1919 років стало складовою суспільно-політичного життя Галичини у міжвоєнний період ХХ ст. Партії національно-державницького табору разом із «Ділом» та іншими часописами пропонували формат цих святкувань, їх ідеологічну наповненість у відповідності з мінливими політичними тенденціями даного періоду.

Список використаних джерел

1. В роковини 22 січня. Святочне засідання в УНДО // Діло. – 1930. – 25 січня.
2. Великі роковини // Діло. – 1924. – 24 січня.
3. *Гошуляк І.* Тернистий шлях до соборності (від ідеї до акту злуки). – Київ, 2009. – 467 с.
4. *Гошуляк І., Кривошея В., Солдатенко В., Яремчук В.* Соборність України: від зародження ідеї до першої спроби реалізації. – Київ, 2000. – 408 с.
5. 22 січня // Діло. – 1928. – 22 січня.
6. День 22 січня у Львові // Діло. – 1938. – 25 січня.
7. Дипломатія УНР та Української держави в документах та спогадах сучасників: У 2 томах. – Київ, 2008. – 372 с.
8. З великих роковин – роковини найбільші // Діло. – 1939. – 22 січня.
9. *Залізняк М.* Російська Україна й її відродження. – Відень, 1918. – 72 с.

10. Західно-Українська Народна Республіка: історія і сучасність // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 6. – Львів, 2000. – 374 с.

11. І.К. [Іван Крип'якевич] День 22 січня в Києві // Літопис Червоної Калини. – Львів, 1937. – Ч. 1. – С. 3–4.

12. Карпенко О. Злука ЗУНР і УНР – видатна подія в історії українського народу // Соборність і сучасність. – Івано-Франківськ, 1999. – С. 8–21.

13. Кедрин І. 22. І. 1918 – 22. І. 1919 // Діло. – 1938. – 23 січня.

14. Курас І., Солдатенко В. Соборництво і регіоналізм в українському державотворенні (1917–1920). – Київ, 2001. – 245 с.

15. Левицький Д. Акт 22 січня 1919 // Діло. – 1925. – 22 січня.

16. Любовець О. Принципи соборності та українські політичні партії // Українська соборність: ідея, досвід, проблеми. – Київ, 1999. – С. 162–170.

17. Макух І. На пародній службі. Спогади. – Київ, 2001. – 572 с.

18. Назарук О. Рік на Великій Україні. – Відень, 1920. – 342 с.

19. Олесницький Я. Перед семи роками. День 22 січня 1919 в Києві // Діло. – 1927. – 22 січня.

20. Панчук М., Панчук А. Акт злуки УНР і ЗУНР в українській історіографії // Проблеми соборності України у ХХ столітті. – Київ, 1994. – С. 98–105.

21. Пеленський Й. Свято з'єднання. Споми́н // Діло. – 1925. – 22 січня.

22. Проблеми соборності України у ХХ столітті. – Київ, 1994. – 230 с.

23. Роковини 22 січня 1918 р. // Діло. – 1934. – 22 січня.

24. Роковини 22 січня 1919 р. // Діло. – 1930. – 23 січня.

25. Роковини з'єднання. Святочне засідання УНДО дня 26 січня // Діло. – 1929. – 22 січня.

26. Свято 22 січня. Станиславів // Діло. – 1938. – 29 січня.

27. Свято 22 січня у львівському «Лузі» // Діло. – 1938. – 23 січня.

28. Сеньків М. З історії соборності українських земель 1917–1945. – Дрогобич, 1999. – 163 с.

29. Солдатенко В. Українська революція: концепція та історіографія (1917–1920). – Київ, 1999. – 508 с.

30. Українська соборність: ідея, досвід, проблеми (До 80-річчя Акту злуки 22 січня 1919 р.). – Київ, 1999. – 407 с.

31. Центральний державний історичний архів України у м. Львові (ЦДІАУЛ), ф. 344, оп. 1, спр. 96, арк. 3–4.

32. ЦДІАУЛ, ф. 348, оп. 1, спр. 962, арк. 3–4.

33. Шаповал М. 22 січня (спомини і висновки) // Трудова Україна. – Прага, 1932. – № 7–8.

34. Шаповал М. Велика революція і українська визвольна програма. – Прага, 1928.

35. Шаповал Ю. «Діло» (1880–1939): поступ української суспільної думки. – Львів, 1999. – 384 с.

Омельченко О.В., Соляр І.Я. 22 январа 1918 и 1919 годов в национальной памяти галичан в межвоенный период XX ст.

В статье проанализированы особенности празднования годовщин провозглашения независимости УНР IV универсалом Центральной рады и Акта объединения УНР и ЗУНР в Галичине в 1923–1939 гг., отмечены оценки этих исторических документов политическими партиями, их лидерами, общественными организациями на страницах влиятельнейшей западноукраинской газеты – «Дело».

Ключевые слова: национальная память, 22 январа, Галичина, «Дело», общественно-политическая жизнь.

Omelchenko, O.V., Solyar, I.Y. January 22, 1918 and 1919 in the national memory of Galicia in the interwar period of the twentieth century

The article analyzes the features of the celebration of anniversaries of independence of the UPR IV generalist Central Council Act, and the association of the UPR and ZUNR in Galicia in 1923–1939's.. Pointed assessment of these historical documents, political parties, their leaders, civil society organizations in the pages of influential western Ukrainian newspaper – «Dilo».

Key words: national memory, January 22, Galicia, «Dilo», social and political life.